

mogło z sukcesem zrealizować zadanie popularyzacji swojego zasobu, a CTK TRAKT udało się wypromować kolejny przystanek na trasie swoich wycieczek. Liczba i zainteresowanie uczestników wydarzenia pokazały, że w Poznaniu istnieje zapotrzebowanie na tego rodzaju aktywności instytucji związanych z historią miasta. Organizatorzy wydarzenia zapowiedzieli wspólną aranżację kolejnych przedsięwzięć, na co zarówno mieszkańcy Poznania, jak i pracownicy Archiwum z niecierpliwością czekają.

Julia Olejniczak

II Kongres Archiwów Społecznych, Warszawa 9 września 2017 r.

Ciekawym wydarzeniem dla archiwistów był II Kongres Archiwów Społecznych, który odbył się 9 września 2017 r. w Domu Spotkań z Historią w Warszawie. Zgromadził głównie osoby prowadzące archiwa społeczne, choć obecni byli również praktycy i teoretycy związani z jednostkami akademickimi i państwową służbą archiwalną.

Otwarcia Kongresu dokonał Dominik Czaprigo, który powitał gości i uczestników wydarzenia oraz przedstawił jego program. W swoim wystąpieniu nawiązał do I Kongresu Archiwów Społecznych, który odbył się w 2015 r. Ponadto wspomniał, iż spotkanie jest imprezą towarzyszącą Piknikowi Inicjatyw Pozarządowych.

Następnie głos zabrał Zbigniew Gluza (prezes Ośrodka Karta), który zaprezentował rozwój archiwistyki społecznej na przestrzeni ostatnich dwóch lat. Za najważniejszy element uznał proces stabilizacji archiwów społecznych poprzez wejście ich do sektora publicznego poprzez możliwość korzystania z grantów i konkursów. Ponadto podkreślił, iż archiwa społeczne są emanacją społeczeństwa.

Słowo powitania do uczestników skierował również dr Henryk Niestrój (zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych), który zastanawiał się, czy w Polsce mamy do czynienia z dwiema archiwistykami – państwową i społeczną. Stwierdził jednak, iż obie w sposób naturalny uzupełniają się. Powiedział również, iż archiwa państwowe mogą wiele nauczyć się od archiwów społecznych, choćby w kwestii pozyskiwania zbiorów. Ponadto zauważył, iż w archiwach państwowych znajdujemy odzwierciedlenie spraw urzędowych, archiwa społeczne zaś tworzone są przez ludzi i stanowią niepaństwowy zasób archiwalny.

Drugim punktem obrad był panel dyskusyjny *Pamięć trzeciego sektora*, prowadzony przez Artura Józwika, który na wstępie omówił wydany przez Ośrodek Karta poradnik *Archiwum Organizacji Pozarządowej*. Następnie roz-

poczęła się dyskusja z udziałem zaproszonych gości. Pierwsza głos zabrała prof. dr hab. Ewa Leś z Uniwersytetu Warszawskiego, która stwierdziła, że wiedza ma dwa poziomy. Według niej, największym problem organizacji pozarządowych jest korzystanie z dokumentacji wytworzonej przez te podmioty. W ocenie uczestniczki dyskusji kolejnym aspektem, z jakim powinny zmierzyć się podmioty tzw. trzeciego sektora, jest techniczne przygotowanie organizacji do dokumentowania działalności.

Kolejny głos w dyskusji zabrała Dorota Zawacka-Wakarecy, prezeska Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej, która omówiła zarówno początki działalności jednostki, jak i główny cel przyświecający patronce – pokazanie historii kobiet w walce, oraz ukazała obecną działalność kierowanej przez siebie organizacji. Podkreśliła, iż większość jej zbiorów została w formie cyfrowej umieszczona na stronach Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej.

Następnie głos zajął Piotr Frączak, prezes Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, który wskazał, iż najważniejszym elementem budowy trzeciego sektora jest tradycja organizacji. Jego zdaniem, historię jednostki oraz jej dzieje należy dokumentować od samego początku istnienia.

Ostatnim dyskutantem tej części Kongresu był Zbigniew Gluza, prezes Ośrodka KARTA, który w swojej wypowiedzi podkreślił, iż jednym z najprostszych sposobów dokumentowania działalności jest skupienie się na bieżących projektach i zadbanie o właściwe przygotowywanie materiałów obrazujących funkcjonowanie danej organizacji. Ponadto stwierdził, iż wiele organizacji ma trudności z zapewnieniem sobie odpowiedniego zaplecza.

Końcowym elementem panelu była krótka, lecz merytoryczna wymiana zdań i uwag. Poruszano wątki dotyczące m.in.: determinacji jednostki odnośnie do gromadzenia materiałów archiwalnych, problemów lokalowych organizacji pozarządowej i archiwum społecznego, kwestii digitalizacji zbiorów oraz ewentualnych sukcesorów dokumentacji w przypadku likwidacji bądź zaprzestania działalności.

Trzecim punktem obrad Kongresu była prezentacja Agnieszki Świąteckiej z Ośrodka Karta pt. *Jak upamiętnić historię swojej organizacji?* Aby móc odpowiedzieć na to pytanie, każda organizacja musi najpierw rozważyć trzy podstawowe kwestie: jakie jest jej znaczenie społeczne, polityczne i kulturalne. Ponadto: czy jej działania są unikatowe w skali kraju oraz czy działa dłużej niż piętnaście lat. Prelegentka przedstawiła również aspekty prawne przekazywania materiałów archiwalnych wytworzonych przez archiwa społeczne na rzecz Skarbu Państwa, w przypadku ich likwidacji bez zapewnienia sukcesora prawnego. Autorka zaprezentowała etapy pozyskiwania zbiorów oraz ich opracowywania. Jako ułatwienie w udostępnianiu wskazała digitalizację zbiorów oraz tworzenie katalogów *on-line*.

Następnie głos zabrała Katarzyna Ziętał, która wygłosiła referat *Czym są archiwa społeczne? – prezentacja wyników badań dotyczących sytuacji archiwów*

społecznych. W swoim wystąpieniu przybliżyła definicję archiwum społecznego oraz zakres jego zainteresowań. Ukazała dane statystyczne dotyczące archiwów i archiwistyki społecznej oraz wspomniała o badaniach naukowych prowadzonych przez Ośrodek Karta w zakresie archiwistyki społecznej,

Kolejnym punktem Kongresu była dyskusja *Perspektywy archiwów społecznych*. Prowadziła ją Joanna Łuba z Ośrodka Karta, prelegentami zaś byli przedstawiciele archiwów społecznych: Joanna Potęga (Muzyka Odnaleziona), Marta Przybyło-Ibadullajev (Fundacja Archeologia Fotografii) oraz Mateusz Klempert (Fundacja Kossakowskiego). Każdy przedstawiciel organizacji w trakcie krótkiego wystąpienia opowiedział o swoich zbiorach, wskazując jednocześnie na najważniejsze własne inicjatywy i perspektywy działania.

Jedną z ostatnich wystąpiła Ewa Kołodziejska z Ośrodka Karta, która przedstawiła referat pt. *Budowa ogólnopolskiej platformy do prezentacji zbiorów archiwów społecznych – Otwarty System Archiwizacji*. Autorka omówiła genezę i rozwój programu oraz jego główne założenia. Otwarty System Archiwizacji ma służyć jako narzędzie do opracowywania i prezentacji zbiorów zgromadzonych w archiwach społecznych. Opis archiwalny w systemie jest zgodny z standardami opisu archiwalnego. Ponadto zostały przedstawione najważniejsze funkcjonalności programu.

Ostatnim prelegentem był Krzysztof Machocki ze Stowarzyszenia Wikimedia Polska, który przedstawił referat *Archiwa społeczne w Wikipedii*. Zdefiniował w nim Wikipedię jako społeczność oraz zaprezentował jej narzędzia do tworzenia odpowiednio zweryfikowanych haseł. Ukazał również współpracę Wikipedii z Archiwum Państwowym w Poznaniu, które na podstawie zawartej umowy publikuje w serwisie internetowym wybrane materiały archiwalne ze swojego zasobu. Po zakończeniu wystąpienia uczestnicy Kongresu mieli możliwość udziału w maratonie pisania haseł do Wikipedii.

Należy podkreślić, że osoby biorące udział w spotkaniu dodatkowo mogły skorzystać w trakcie przerw z wiedzy ekspertów zasiadających przy specjalnie do tego typu konsultacji przygotowanych stolikach. Ponadto Kongresowi towarzyszył Piknik Inicjatyw Pozarządowych, który odbył się na Krakowskim Przedmieściu. W jego trakcie swoje zbiory i działania prezentowały organizacje trzeciego sektora.

Piotr Józefiak